

Asia: VN/8452/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle alusliikennepalvelulaiksi ja eräiksi muiksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esitystä alusliikennepalvelulaiksi koskevat yleiset huomiot

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
EDUSKUNNALLE ALUSLIIKENNEPALVELULAIKSI JA ERÄIKSI MUIKSI LAEIKSI

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään säädettäväksi alusliikennepalvelulaki, jolla korvattaisiin ja kumottaisiin voimassa oleva alusliikennepalvelulaki. Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetaan yksittäisiä, lähinnä teknisiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin, muun muassa sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin (672/2002).

Ehdotetun alusliikennepalvelulain 6 luvussa säädettäisiin liikennevirhemaksusta (54 §) sekä liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta (55 §). Voimassa olevan alusliikennepalvelulain (623/2005) perusteella on jo voitu määrätä virhemaksu (29 a §), mutta virhemaksun täytäntöönpanosta ja toimivaltaisesta viranomaisesta ei ole laissa tarkempia säännöksiä. Ehdotettu 54 § vastaisi pääosin voimassa olevan lain 29 a §:ää. Virhemaksun sijaan käytettäisiin tieliikennelaissa (729/2018) omaksuttua käsitettä liikennevirhemaksu. Esitysluonnoksen mukaan Oikeusrekisterikeskus (ORK) vastaisi liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta, ja täytäntöönpanosta säädettäisiin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). ORK:lla on jo vastaavia täytäntöönpanotehtäviä, sillä ORK huolehtii yli 40 erilaisen hallinnollisen seuraamus-, rike- ja liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta.

ORK:n näkemyksen mukaan hallituksen esitysluonnokseen on sisällytetty liikennevirhemaksua koskevan lakiehdotuksen osalta tarpeellinen viittaus seuraamuksen täytäntöönpanoon sovellettavaan lakiin (laki sakon täytäntöönpanosta, 672/2002) sekä säännös liikennevirhemaksun vanhentumisesta, eli liikennevirhemaksu vanhenisi viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta. Lisäksi on tärkeää, että sakon täytäntöönpanosta annettua lakia on esitetty

muutettavaksi siten, että lain soveltamisalaa koskevaan 1 §:n luetteloon sisällytettäisiin ehdotettu alusliikennepalvelulaissa tarkoitettu liikennevirhemaksu. ORK:n näkemyksen mukaan sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa on riittävät menettelysäännökset rahamääräisten seuraamusten täytäntöönpanosta.

ORK esittää, että lakiehdotuksen liikennevirhemaksua koskevaan 54 §:ään lisätään selventävänä asiana maininta, että liikennevirhemaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Vastaava maininta liikennevirhemaksujen osalta löytyy muun muassa tieliikennelain (729/2018) 160 §:n 1 momentista ja vesiliikennelain (782/2019) 122 §:n 1 momentista.

Ehdotetussa alusliikennepalvelulaissa ei ole esitetty säännöksiä liikennevirhemaksua koskevan päätöksen tiedoksiannosta. Tiedoksiantoa koskevat säännökset löytyvät esimerkiksi tieliikennelain 174 §:stä ja vesiliikennelain 128 §:stä. ORK:n näkemyksen mukaan päätöksen tiedoksiantoa koskevien säännösten puuttuminen alusliikennepalvelulaista voisi johtaa ongelmatilanteisiin liikennevirhemaksun täytäntöönpanossa tai liikennevirhemaksua koskevan päätöksen muutoksenhakuvaiheessa. Esimerkiksi oikaisuvaatimusaika on sidottu päätöksen tiedoksisaantiin. ORK:n näkemyksen mukaan päätöksen tiedoksiannosta on syytä säätää erikseen. ORK esittää, että liikennevirhemaksua koskevan päätöksen tiedoksiannosta joko säädettäisiin tarkemmin alusliikennepalvelulaissa tai vaihtoehtoisesti päätöksen tiedoksiannon osalta alusliikennepalvelulaissa viitattaisiin esimerkiksi vesiliikennelain vastaaviin säännöksiin. Viittaamisesta esimerkkinä on ajoneuvolain (82/2021) 195 §:n 5 momentti, jonka mukaan liikennevirhemaksun tiedoksiannosta säädetään tieliikennelaissa. Lisäksi tässä yhteydessä lienee myös syytä arvioida, tulisiko liikennevirhemaksua koskevan päätöksen sisällöstä säätää alusliikennepalvelulaissa erikseen, vastaavalla tavalla kuin tieliikennelain 173 §:ssä ja vesiliikennelain 127 §:ssä on säädetty.

Ehdotetun alusliikennepalvelulain 57 §:n 3 momentin mukaan päätöstä on noudatettava oikaisuvaatimuksesta tai muutoksenhausta huolimatta, jollei oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen tai valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin määrää. Päätöksellä viitataan tässä muun muassa ehdotetun alusliikennepalvelulain 54 §:ssä tarkoitettuun liikennevirhemaksua koskevaan päätökseen. ORK kiinnittää huomiota, että ehdotettu 57 § 3 momentti on ilmeisessä ristiriidassa sivun 70 liikennevirhemaksua koskevan pykälän yksityiskohtaisten perusteluiden kanssa. Yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan [liikenne]virhemaksun täytäntöönpano määräytyisi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 122 §:n 1 momentin mukaisesti, jonka mukaan päätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Esitysluonnoksessa ei ole lainkaan arvioitu, kuinka paljon liikennevirhemaksuja tulisi vuositasolla määrättäväksi. Esitysluonnoksen perusteella on vaikea arvioida sitä, muodostuuko ORK:lle määrällisesti sellaista tehtävää, mikä edellyttäisi lisäresursointia. Nyt ehdotettava liikennevirhemaksu tulee lisäämään Oikeusrekisterikeskuksen työmäärää, vaikka se panee täytäntöön liikennevirhemaksuja koskevia päätöksiä jo muun lainsäädännön nojalla. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, käytetäänkö alusliikennepalvelulain mukaisten liikennevirhemaksujen tallentamiseen ja käsittelyyn Liike-järjestelmää, josta liikennevirhemaksut saapuisivat

täytäntöön pantavaksi ORK:n täytäntöönpanojärjestelmä Rajsaan. Mikäli Liike-järjestelmää ei käytettäisi, Rajsaan tallennettaisiin vain täytäntöönpanon perustetta koskevat tiedot, mutta varsinainen perintä toteutettaisiin manuaalisesti. Riippumatta täytäntöönpanotavasta, jokainen hallinnollinen seuraamusmaksu lisää ORK:n henkilötöön tarvetta. Keskusteluissa oikeusministeriön kanssa on sovittu, että jokaisen uuden seuraamuslajin yhteydessä arvioidaan sen täytäntöönpanosta aiheutuvan lisähenkilötöön määrä, vaikka lisähenkilötöön määrä yhtä uutta seuraamuslajia kohti olisi vähäinen. Kun uusia seuraamuslajeja tulee jatkuvasti lisää, ORK:n lisähenkilötöön tarvetta on tarpeen arvioida pidemmällä aikajaksolla viraston tulosohtausmenettelyssä. Tällä perusteella nyt arvioidaan, että ehdotettuun lakiin perustuvan liikennevirhemaksun johdosta tarvittava lisähenkilötöön määrä ORK:lle on 0,1 henkilötöövotta.

2. Alusliikennepalvelulain soveltamisalaa ja määritelmii koskevat huomiot (ehdotetun lain luku 1)

-

3. Alusliikennepalveluhenkilötöön pätevyysii ja koulutusta koskevat huomiot (ehdotetun lain luku 4)

-

4. Alusliikennepalveluun liittyviä viranomaistehtäviä koskevat huomiot (ehdotetun lain luku 5)

-

5. Muita lakiehdotuksia koskevat huomiot

-

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Haaparanta Jaakko
Oikeusrekisterikeskus